

Hegedűs Bori

Bozók Ferenc *Holdhal* című versének elemzése

**Bozók Ferenc:
Holdhal**

Ma reggel halászok
acélkék folyóból
kifogták a Holdat.

Kihúzták a stégre,
mohón átpuolták,
repült szét a pikkely.

Bedobták azonnal
aranszínű üstbe,
aranyfátylas füstbe.

De eltűnt a Holdhal,
feloszlott azonnal,
azt hitték hogy viccel,

mert eltűnt az üstből,
aranszárnyú füstből
a matt fényű nikkell.

Bozók Ferenc *Holdhal* című verse első olvasatra, tisztán narratív olvasatban a következő: Reggel (vagy inkább hajnalban) a halászok kifogják a folyóból a holdat. Amint kihúzzák a stégre, azonnal elkezdik megpucolni, feldolgozni, pikkelyezni, majd üstbe dobják, halászlé reményében. Legnagyobb csodálkozásukra azonban ez az egyébként már széttrancsírozott, darabolt Holdhal eltűnik, feloszluk az üstből. A halászok értetlenkednek, nem hisznek a szemüknek.

A vers sokkal többet rejt ennél. Kétféle aspektusból értelmezhető: Az első nézőpont az lehet, hogy a Hold saját magát megjelenítve azt a napszakot ábrázolja, amikor még a Hold halványan fent van az égbolton, de már a Nap is süt. Majd amikor kiugrik a Hold az üstből és eltűnik, a napnak azon szakaszába érkezünk, amikor már teljes mértékben a Nap érvényesül, és átveszi az uralmat.

A másik aspektusa a versnek (amit inkább vélelmezhetünk) – figyelembe véve,

hogy papköltőről van szó –: Jézus Krisztus feltámadása. Jézust elfogják, megkínozzák, megfosztják ruháitól, keresztre feszítik, meghal a kereszten, majd harmadnapra feltámad, és testét már nem találják a barlangsírban. A halat kifogták, átpucolták, üstbe dobták majd aranyszárnyú füst kíséretében eltűnt.

A szerző a Holdhalat azonosítja Jézussal. A szimbólumot végigviszi a versben, így kifejtett, alkotásban végigvitt allegóriát láthatunk. A Holdhal és Hold végig nagybetűvel van írva, amely szintén utalhat arra, hogy személyt szimbolizál. (Ahogyan ez a magyar lírában például Ady szimbolikus költeményeinél megfigyelhető.) Az ezüstösen széthulló pikkelyek jelenthetik a harminc ezüstpénzt, amit Júdás a farizeusok elé dobott. A vers utolsó sorában szereplő „matt fényű nikkal” szintén egyértelműen utal valamiféle pénzérmére. Ezzel párhuzamosan a szétrepülő halpikkelyek jelenthetik Jézus utolsó megszégyenítését is, amikor a római katonák megfosztják ruháitól.

A leírások remekül érzékeltetik a hangulatokat. A versnek azon része (1–3. vsz.), amikor kifogják a Holdat, és megpucolják egy vehemens, agresszív, intenzív képsorozattal képződik meg. Ilyen jelzőkkel illeti: „*mohón*” „*bedobták az üstbe*” „*repült szét a pikkely*”. (Az, hogy halászok fogják el a Holdhalat = Jézust, ellentétesen hat, én az apostolokra asszociálok, lévén, hogy Jézus legelső tanítványai halászok, és az emberhalász-hasonlat Jézus egyik legjelentősebb metaforája.) Amikor pedig a kifogott Holdhalat eltűnik az üstből (4–5. vsz.) egy varázslatos, aranyszínekkel festett nyugodt jelenetet ír le. Az aranyfüst Jézus feltámadásának vagy későbbi Mennybevételének szimbóluma is lehetne.

A vers olvasása közben szinte fülemben cseng egy már megzenésített verziója ritmusossága és játékossága miatt. Verselése szimultán, tehát egyidejűleg ütemhangsúlyos és időmértékes is. A verslábak az antik görög bacchiust, (egy rövid szótag után két hosszú szótag) következetesen megtartják (~ – – ~ – –). A vers rímelve: az 1–2. versszakban fokozza a nyugtalan hangulatot. A 3. versszak 3-4. sorától a legvégéig elszórva rímeket találunk, amelyek harmóniát árasztanak a csoda mellé.

A vers húsvéti hangulatot ébreszt, a Júdás általi elárultatáson át a nagypénteki megaláztatáson, megszégyenítésen, kivégzésen át vezet a harmadnap feltámadás mennyei megdicsőüléséig. Játékossága, zeneisége, mondanivalója és finoman rejtett szimbolizált képei harmonikusan szerkesztettek. Az utolsó versszak éteri, mennyei békéje szándékos kontrasztot mutat a korábbi versszakok materiális zaklatottságával és dinamikájával szemben.